

Οι ανθρωπολογικές αντιλήψεις των γνωστικών αιρέσεων αντίθετες προς την ανθρωπολογία των Πατέρων της Εκκλησίας (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Αν και οι δύο μεγάλες ομάδες γνωστικών αιρέσεων, οι ελευθεριάζουσες και οι εγκρατιτικές, είχαν εκ διαμέτρου αντίθετες πρακτικές όμως εκκινούσαν από τις ίδιες σωτηριολογικές και ανθρωπολογικές προϋποθέσεις: την καταδίκη του γάμου και της τεκνογονίας, «ἀπέχεσθαι γάμου βούλονται», όπως επισημαίνει ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, εξαιτίας της άποψης ότι η ύλη και το σώμα είναι εκ φύσεως κακά, έργο ενός κακού δημιουργού, «ούτοι δε παραιτούνται την τεκνογονίαν», αναφέρει ο άγιος Επιφάνιος, προκαλώντας τη ματαίωση του δημιουργικού έργου του Θεού. Άλλωστε, όπως υποστήριζαν, το έργο του Ιησού Χριστού, ήταν «καταλύσαι τα έργα της θηλείας, θηλείας μεν της επιθυμίας, έργα δε γένεσιν και φθοράν», δηλαδή την γέννηση και την τεκνοποιία. Γι' αυτό το λόγο η γνωστική ομάδα των Εγκρατιτών αρνούνταν τον γάμο, «ου δι' αγνεΐαν αλλ' ίνα αθετήση τα έργα του δημιουργού», θεωρώντας ότι είναι έργο του σατανά και καλούσαν τους προσήλυτους οπαδούς τους, αν ήταν

παντρεμένοι, να απέχουν από οποιαδήποτε γενετήσια σχέση χλευάζοντας την τεκνογονία.

Κατά τον ίδιο τρόπο οι ελευθεριάζοντες ομάδες επιδίδονταν σε σεξουαλικές πρακτικές «μη εις τεκνογονίαν», χωρίς να έχουν ως σκοπό την τεκνογονία. Όπως χαρακτηριστικά περιγράφει ο άγιος Επιφάνιος, εάν σε περίπτωση κάποιες γυναίκες έμεναν έγκυες τότε προέβαιναν σε εκτρώσεις αλλά και σε βρώση του εκτρωθέντος εμβρύου, ισχυριζόμενοι ότι δεν υπέπεσαν στην πλάνη του κακού δημιουργού, «ουκ ενεπαίχθημεν από του άρχοντος της επιθυμίας, αλλά συνελέξαμεν το παράπτωμα του αδελφού», όπως έλεγαν χαρακτηριστικά.

Ο απώτερος σκοπός όλων αυτών των γνωστικών πρακτικών και αντιλήψεων περί της ενοφυλίας και της άρσης του οντολογικού διαχωρισμού των δύο φύλων ήταν η καταδίκη του σώματος και της τεκνογονίας διότι πίστευαν ότι με αυτόν τον τρόπο θα σταματήσει να υφίσταται ο θάνατος. Στην ερώτηση της Σαλώμης, σύμφωνα με το κατ' Αιγυπτίους γνωστικό ευαγγέλιο, προς τον Ιησού μέχρι τότε θα υφίσταται ο θάνατος, η απάντηση του Ιησού ήταν η εξής: «μέχρις αν τίκτωσιν αι γυναίκες», δηλαδή η τεκνογονία τροφοδοτεί το θάνατο και ο θάνατος θα καταργηθεί όταν θα καταργηθεί και η τεκνογονία. Πίστευαν ότι η παιδοποιία αποτελεί τροφή του θανάτου διότι μετά τη γέννηση έπεται η φθορά. Αυτόν ακριβώς τον σκοπό εξυπηρετεί και το ιδεώδες της ενοφυλίας ή αφυλίας, η κατάργηση και η σύγχυση των φύλων, ο οντολογικός αφανισμός τους, που προβάλλει έντονα ο Γνωστικισμός. Η κατάργηση του φύλου, ή σύγχυση της σεξουαλικής ταυτότητας, η άρση του

οντολογικού διαχωρισμού των φύλων οδηγεί αναπόφευκτα στην κατάργηση της τεκνογονίας.

Μέσα σε αυτή τη συνάφεια και η Μαρία η Μαγδαληνή, όπως παρουσιάζεται στο γνωστικό ευαγγέλιο του Θωμά, αποποιούμενη το φύλο της που αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για τεκνογονία και γενόμενη άνδρας, αρνείται να τεκνοποιήσει, επίσης στο γνωστικό ευαγγέλιο του Θωμά οι μαθητές του Ιησού ομοιάζουν με μικρά παιδιά που απεκδύονται συμβολικά τα ενδύματά τους δηλαδή το σώμα τους το οποίο είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τεκνοποιία, παρακινούνται να γίνουν βρέφη που δεν έχουν ακόμη επίγνωση του φύλου τους και βέβαια δεν μπορούν να τεκνοποιήσουν ώστε να εισέλθουν στη Βασιλεία των ουρανών. Στο κατ' Αιγυπτίους γνωστικό ευαγγέλιο η Σαλώμη μακαρίζεται διότι δεν τεκνοποίησε, καλείται να αποβάλλει «της αισχύνης το ένδυμα», δηλαδή το σώμα, και να αποποιηθεί το φύλο της και οι Ναασηνοί απαγόρευαν τη συνεύρεση με γυναίκες και είχαν ομοφυλοφιλικές σχέσεις με σκοπό να αποφύγουν την τεκνοποιία.

Συμπερασματικά, οι αντιλήψεις του Γνωστικισμού τόσο περί δήθεν μιας αρχέγονης αρρενοθηλείας της ψυχής πριν τον εγκλεισμό της στο υλικό σώμα και τη διάσπαση της σε δύο φύλα, όσο και η πίστη τους ότι προορισμός της ψυχής είναι να απεγκλωβιστεί από το υλικό σώμα και να επιστρέψει σε αυτήν την αρχέγονη ανδρόγυνη ή άφυλη κατάσταση, προσδιορίζεται αποκλειστικά από την εχθρική τους στάση απέναντι στο υλικό σώμα, την καταδίκη του σώματος και του φύλου που φέρει, την καταδίκη της τεκνογονίας, είτε μέσω των εγκρατιτικών τάσεων είτε μέσω των ηθικά ελευθεριάζόντων πρακτικών. Ανώτερος σκοπός είναι η ματαίωση του δημιουργικού έργου του Θεού. Κατά συνέπεια, όλες αυτές οι ανθρωπολογικές αντιλήψεις είναι εκ διαμέτρου αντίθετες με την ανθρωπολογία των Πατέρων της Εκκλησίας μας.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)